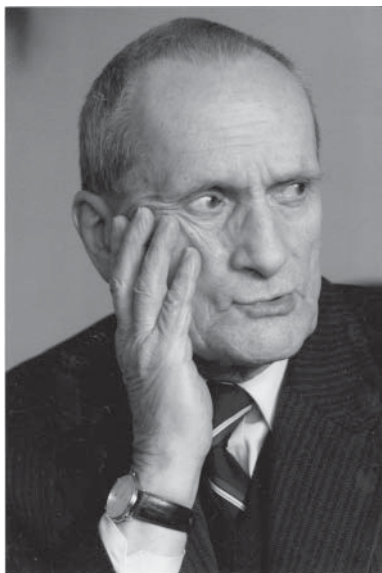

Zygmunt Górka — lekarz, chirurg, nauczyciel, wychowawca i skromny człowiek

Górka Zygmunt Wincenty, lekarz specjalista II stopnia z chirurgii ogólnej i torakochirurgii, profesor Śląskiego Uniwersytetu Medycznego. Urodził się 19 lipca 1927 roku w Poznaniu — syn Zygmunta (chirurg-urolog) i Zofii (dermatolog) z domu Taląpka. Szkołę podstawową ukończył w 1939 roku w Poznaniu. W tym samym roku został wysiedlony wraz z rodzicami z Poznania do Końskich, gdzie kontynuował naukę w szkole średniej na tajnych kompletach nauczania. Od 1942 roku brał czynny udział w Ruchu Oporu przeciw okupantowi niemieckiemu w szeregach Armii Krajowej. W 1944 roku uczestniczył w Powstaniu Warszawskim na Żoliborzu. Po upadku Powstania przebywał w obozie jenieckim w Altengrabow w Niemczech w okresie od października 1944 do maja 1945 roku. Rozkazem Komendanta Obwodu Kieleckiego Armii Krajowej został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami. Po powrocie z obozu jenieckiego ukończył szkołę średnią w Końskich i w 1945 roku otrzymał świadectwo dojrzałości. W tym samym roku rozpoczął studia medyczne na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, gdzie w 1950 roku otrzymał absolutorium, a 16 lutego 1952 roku dyplom lekarza. Pracę zawodową rozpoczął już jako student IV roku w III Klinice Chorób Wewnętrznych Akademii Medycznej w Krakowie w charakterze wolontariusza pod kierunkiem prof.

J. Aleksandrowicza (03.10.1949–16.11.1950). W grudniu 1950 roku przeszedł do III Kliniki Chirurgicznej Akademii Medycznej w Krakowie, gdzie nadal pracował w charakterze wolontariusza pod kierunkiem prof. J. Jasieńskiego (grudzień 1950–marzec 1952). Od kwietnia do końca sierpnia 1952 roku odbył pięciomiesięczny kurs w Wojskowym Centrum Wyszkożenia Medycznego w Łodzi. 1 września 1952 roku rozpoczął pracę w I Klinice Chirurgii Śląskiej Akademii Medycznej w Zabrze pod kierunkiem Prof. J. Gasińskiego w charakterze asystenta.

Tu zdobywał kolejne stanowiska zawodowe, stopnie i tytuły naukowe. W 1954 roku awansował na stanowisko starszego asystenta. W tym okresie odbył trzymiesięczny staż naukowy w Klinice Chirurgii Klatki Piersiowej w Zakopanem pod kierunkiem prof. W. Rzepeckiego (marzec–maj 1954 r.). W tym samym roku uzyskał I stopień specjalizacji w zakresie chirurgii ogólnej. Od 1956 roku do 1960 roku odbył dwukrotnie trzymiesięczne i raz jednomiesięczne szkolenie w Klinice Torakochirurgii w Warszawie pod kierunkiem prof. L. Manteuffla i prof. J. Nowickiego. W 1957 roku uzyskał specjalizację II stopnia w zakresie chirurgii ogólnej.

Stopień naukowy doktora medycyny otrzymał 12 kwietnia 1961 roku na podstawie rozprawy doktorskiej „Doświadczalne, odcinkowe podwiązanie naczyń kręzkowych jelita cienkiego u szczura, wpływ hypokomu (PH-203) w warunkach doświadczenia”, wykonanej pod kierunkiem doc. dr. St. Szyszko na Wydziale Lekarskim Śląskiej Akademii Medycznej. W 1962 roku uzyskał II stopień specjalizacji z zakresu torakochirurgii. Po doktoracie i II stopniu specjalizacji z chirurgii ogólnej i torakochirurgii pogłębiał swoją wiedzę i doświadczenia zawodowe w naukowych ośrodkach medycznych za granicą:

- od czerwca 1966 roku do sierpnia 1967 roku pracował na Oddziale Kardio-Torakochirurgicznym Szpitala Groby Rad w Leicester w Anglii, na podstawie skierowania przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej;
- trzykrotnie przebywał na jednomiesięcznym szkoleniu w Klinice Chirurgii Przewodu Pokarmowego i Transplantologii w Hanowerze w Niemczech (1975, 1975, 1978) oraz na jednotygodniowych szkoleniach w Klinikach Chirurgicznych (Sheffield — 1967 rok; Paryż — 1975 rok; Erlangen (Niemcy) — 1976 rok; Archus (Dania) — 1978 rok);
- w roku 1986 przebywał na dwumiesięcznym szkoleniu w Klinikach Chirurgicznych w Kolonii (Niemcy).

26 czerwca 1968 roku na podstawie oceny całokształtu dorobku naukowego i przedłożonej rozprawy habilitacyjnej „Badania nad doświadczalną tamponadą serca u psów” Rada Wydziału Lekarskiego Śląskiej Akademii Medycznej nadała doktorowi Zygmuntowi Górcie stopień naukowy Doktora habilitowanego w zakresie chirurgii ogólnej. 1 sierpnia 1969 roku został mianowany Docentem Śląskiej Akademii Medycznej. Zygmunt Górka pracował dodatkowo poza uczelnią w:

- Ambulatorium Chirurgicznym KWK „Pstrowski”, KWK „Zabrze”, KWK „Mikulczyce” w charakterze chirurga-asystenta (1952–1957);
- Klinice Chorób Płuc Śląskiej Akademii Medycznej w Zabrzu w charakterze konsultanta chirurga-torakochirurga (1958–1968);
- Państwowym Szpitalu Klinicznym nr 2 Śląskiej Akademii Medycznej w Zabrzu na stanowisku Dyrektora (1957–1959);
- Państwowym Sanatorium Przeciwgruźliczym w Głucholazach jako konsultant torakochirurg (1963–1968);
- Wojewódzkiej Poradni Torakochirurgicznej w Zabrzu na stanowisku Kierownika (1969–1974).

W 1974 roku na bazie Centralnego Szpitala Klinicznego w Katowicach-Ligocie powołana została Klinika Chirurgii Przewodu Pokarmowego, której kierownictwo i organizację powierzono dnia 1 lipca 1974 roku docentowi Zygmuntowi Górcie. W czerwcu 1975 roku klinika rozpoczęła swoją działalność kliniczną i naukowo-dydaktyczną.

Podczas gdy Zygmunt Górka kierował Kliniką (1974–1997), pełnił dwukrotnie funkcję Prorektora ds. Klinicznych Śląskiej Akademii Medycznej (1980–1982, 1990–1992). W czerwcu 1981 roku otrzymał tytuł naukowy Profesora nadzwyczajnego, a 1 grudnia powołany został na stanowisko Profesora nadzwyczajnego Śląskiej Akademii Medycznej. Stanowisko Profesora zwyczajnego na stałe w Śląskiej Akademii Medycznej otrzymał 1 stycznia 1993 roku. Brał aktywny udział w szkoleniach, zjazdach naukowych krajowych i zagranicznych, między innymi w: Bratysławie (1973), Toronto (1986), Budapeszcie (1987), Lipsku (1987), Hanowerze (1989), Bergen (1990), Londynie (1991 i 1993), Brnie (1993 i 1995), Genewie (1995), Rzymie (1996 i 1997). Udział profesora Zygmunta Górki i jego zespołu w krajowych Zjazdach Towarzystwa Chirurgów Polskich był znaczący przez cały okres kierowania Katedrą i Kliniką Chirurgii Przewodu Pokarmowego. Również widoczna była Jego, oraz zespołu jego kliniki, obecność na krajowych Zjazdach Polskiego Towarzystwa Gastroenterologii. Zwieńczeniem działalności profesora Zygmunta Górki była organizacja 58. Zjazdu Towarzystwa Chirurgów Polskich z licznym udziałem międzynarodowych uczestników w Katowicach w 1997 roku.

Zainteresowania naukowo-badawcze Zygmunta Górki w latach 1952–1974 koncentrowały się na zagadnieniach torakochirurgicznych. Po roku 1974, po objęciu stanowiska Kierownika Kliniki Chirurgii Przewodu Pokarmowego, przedmiot zainteresowań naukowych profesora Zygmunta Górki poszerzył się o zakres chirurgicznych schorzeń przewodu pokarmowego. Głównymi kierunkami badań i wdrożeń chirurgicznych Zygmunta Górki w okre-

sie kierowania Katedrą i Kliniką Chirurgii Przewodu Pokarmowego były:

- chirurgia plastyczna i rekonstrukcyjna przewodu pokarmowego;
- choroby nowotworowe górnego odcinka przewodu pokarmowego;
- jatrogenne uszkodzenie dróg żółciowych;
- patofizjologia chirurgicznych schorzeń przewodu pokarmowego;
- zastosowanie materiałów biostatycznych w chirurgii rekonstrukcyjnej;
- chirurgia wątroby;
- chirurgia trzustki, w tym rola chirurgii w leczeniu zapalnych schorzeń trzustki.

Zygmunt Górka jest autorem, współautorem — względnie inicjatorem wprowadzenia wielu oryginalnych metod diagnostycznych i operacyjno-leczniczych, między innymi:

- metody wykorzystania konserwowanej opony twardej lub powięzi w operacyjnym leczeniu zespołu ruchomej nerki;
- sondy do badania PH soku żołądkowego ze szczególnym zastosowaniem w leczeniu choroby wrzodowej metodą wagotomii supraselektywnej;
- choledochoskopii śródoperacyjnej;
- żywienia dojelitowego w bezpośrednim przebiegu po rozległych operacjach górnego odcinka przewodu pokarmowego jako alternatywy żywienia parenteralnego;
- wykorzystania ksenogenicznych biostatycznych tkanek włóknistych w chirurgicznych zabiegach rekonstrukcyjnych;
- nowatorskich metod chirurgicznego leczenia uszkodzonej drogi żółciowej;
- metod zachowawczego rozszerzania zwężeń przełyku i jego zespoleń.

Zygmunt Górka brał udział w programach Państwowej Akademii Nauk oraz resortowych i statutowych Uczelni, programach badawczych, w tym między innymi:

- PC-VI — schorzenia nowotworowe trzustki, śródoperacyjna ocena nowotworów trzustki (jako członek zespołu);
- MZ-XIV — zastosowanie przeszczepów biostatycznych w chirurgii przewodu pokarmowego (jako kierownik tematu);
- Ocena porównawcza zespolenia żołądkowo-jelitowego i dwunastniczo-jelitowego w warunkach wysokiej niedrożności przewodu pokarmowego (badanie statutowe);
- Badania doświadczalne nad przemianą elastyny i kolagenu w ostrym zapaleniu trzustki (badanie statutowe). Aktywnie uczestniczył w organizacji nauki w Polsce, jako:
- członek Komitetu Patofizjologii Obrażeń Klatki Piersiowej PAN (1970–1974);
- członek Komitetu Patofizjologii PAN (1974–1984);
- członek Komitetu Redakcyjnego Polskiego Przeglądu Chirurgicznego (1983–1994);
- członek Rady Programowej czasopisma „Gastroenterologia Polska” (1994–1998);

- Przewodniczący Śląskiego Oddziału Towarzystwa Chirurgów Polskich (1985–1987);
- członek Zarządu Głównego Towarzystwa Chirurgów Polskich (1987–2001);
- Prezes Zarządu Głównego Towarzystwa Chirurgów Polskich (1995–2007);
- członek Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Gastroenterologii (1987–1995);
- członek *European Association for Endoscopic Surgery*.

Brał aktywny udział w licznych konferencjach, kongresach, sympozjach, zjazdach naukowych krajowych i zagranicznych, między innymi w:

- Szpitalu św. Marka w Anglii jako *visiting professor. Advanced Course in Gastroenterology* — 04–22.XI.1991 roku;
- Brukseli: *Eurosurgery Congress* — 1992 (wygłaszał referat);
- Londynie: *Eurosurgery Congress* — 1993 (moderator sesji, wykładał referat);
- Brnie — Czechy (moderator sesji) — 1993, 1995.

Na drukowany dorobek naukowy profesora Zygmunta Górki składa się ogółem ponad 100 publikacji, spośród których w 28 jest on pierwszym lub jedynym autorem; 9 publikacji zostało wydrukowanych w czasopiśmie zagranicznych lub polskich anglojęzycznych. Ponadto profesor Zygmunt Górka jest autorem lub współautorem ponad 130 referatów i doniesień naukowych prezentowanych i drukowanych w pamiętnikach lub streszczeniach krajowych kongresów, zjazdów, sympozjów lub konferencji. 26 referatów i doniesień naukowych było prezentowanych na zjazdach zagranicznych lub organizowanych we współpracy z zagranicznymi towarzystwami naukowymi. Profesor Zygmunt Górka jest również autorem jednego wspomnienia pośmiertnego (profesor Stanisław Szyszko), jednego rozdziału wydawnictwa jubileuszowego Śląskiej Akademii Medycznej (1948–1973) oraz dwóch rozdziałów Słownika Medycyny i Farmacji Górnego Śląska. Jest redaktorem wspólnie z profesorem Jackiem Starzewskim 50. tomu *Wiadomości Lekarskich* (Suplement 1, cz. 1, 2) wydanego w 1997 roku i publikującego prace 58. Zjazdu Towarzystwa Chirurgów Polskich.

Profesor Górka jest autorem lub współautorem trzech projektów wynalazczych oraz dwóch projektów racjonalizatorskich, zarejestrowanych w Polskim Urzędzie Patentowym.

Godny uwagi i podkreślenia jest dorobek dydaktyczno-wychowawczy Profesora Zygmunta Górki. Wieloraką działalność dydaktyczną w Śląskiej Akademii Medycznej rozpoczął w 1952 roku. Od roku akademickiego 1974/75 prowadził całą dydaktykę z zakresu chirurgii ogólnej dla studentów IV roku oraz wybrane tematy dla studentów VI roku Wydziału Lekarskiego w Katowicach na klinicznej bazie własnej kliniki (początkowo na bazie Szpitala Kolejowego w Katowicach). Kładł zawsze duży nacisk na zaangażowanie studentów w zajęciach praktycznych przy łóżku chorego i przy zabiegach operacyjnych, uzyskiwał w ten sposób duże zainteresowanie przedmiotem i skuteczniejsze efekty dydaktyczne. Uczestniczył jako wykład-

owca w wykładach zintegrowanych na temat wybranych zagadnień z zakresu onkologii wspólnie z Kliniką Chorób Wewnętrznych. Niemalże są osiągnięcia profesora Zygmunta Górki w zakresie działalności akademickiej oraz kształcenia i doskonalenia kadry naukowo-dydaktycznej. Jest on między innymi:

- promotorem Doktoratu *Honoris Causa* prof. dr hab. n. med. Franciszka Kokota;
- promotorem 16 przewodów doktorskich;
- opiekunem 4 przewodów habilitacyjnych (w tym: dwóch habilitantów uzyskało tytuł oraz stopień profesora i pełnił funkcję Kierownika Katedry i Kliniki Chirurgii w Śląskiej Akademii Medycznej; jeden objął stanowisko profesora chirurgii w Stanach Zjednoczonych);
- recenzentem 2 przewodów o nadanie tytułu profesora;
- autorem opinii Senatu Śląskiej Akademii Medycznej na temat osiągnięć i osobowości prof. dr hab. n. med. Jana Nielubowicza w związku z postępowaniem kwalifikacyjnym nadania tytułu Doktora *Honoris Causa* Akademii Medycznej w Warszawie;
- recenzentem 18 prac doktorskich i 10 habilitacyjnych;
- wielokrotnie uczestniczył w pracach Komisji Rady Wydziału powoływanych dla przeprowadzenia przewodów doktorskich, habilitacyjnych oraz o nadanie tytułu i stanowiska profesora;
- był wielokrotnie członkiem i Przewodniczącym Komisji Egzaminacyjnej na I i II stopień specjalizacji z chirurgii ogólnej, chorób wewnętrznych, ortopedii i traumatologii (1969–1997).

Pod kierunkiem i opieką profesora Zygmunta Górki 16 lekarzy uzyskało specjalizację I stopnia, a 19 lekarzy specjalizację II stopnia z chirurgii ogólnej i jeden z torakochirurgii. Dziewięciu wyszkolonych w klinice chirurgów objęło funkcje Ordynatora Oddziału Chirurgicznego, czterem zdobyte w klinice umiejętności pozwoliły osiągnąć odpowiedzialne stanowiska za granicą.

Od 1976 roku Zygmunt Górka współpracował z Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego w Warszawie oraz z Wojewódzkim Ośrodkiem Doskonalenia Kadr Medycznych w Katowicach w charakterze członka Rady Programowej WODKM oraz wykładowcy na kursach szkoleniowych z zakresu chirurgii przełyku, choroby wrzodowej, raka żołądka oraz odżywiania parenteralnego i przetok odżywczych. Profesor Zygmunt Górka pełnił w okresie prowadzenia Katedry i Kliniki Chirurgii funkcję Konsultanta ds. Chirurgii w Dyrekcji Okręgowych Kolei Państwowych w Katowicach, Szpitala MSW w Katowicach, Konsultanta Wojewódzkiego i Regionalnego ds. Chirurgii dla województwa śląskiego.

Należy wspomnieć o znaczącym i inicjującym udziale profesora Zygmunta Górki w przemianach demokratycznych w Śląskiej Akademii Medycznej w latach 1979–1981 i w roku 1989. Uczestniczył w organizowaniu struktur i działalności N.S.Z.Z. „Solidarność” Śląskiej Akademii Medycznej, pracach Komisji Statutowej Śląskiej Akademii Medycznej i wielu innych. W stanie wojennym w 1982 roku został odwołany z funkcji Prorektora ds. Klinicznych Śląskiej Akademii Medycznej. W latach 1989–1993 ak-

tywnie uczestniczył w organizowaniu i działalności Okręgowej Izby Lekarskiej w Katowicach oraz Naczelnej Rady Lekarskiej Pierwszej Kadencji.

Profesor Zygmunt Górka nie uchylał się również od działalności społecznej. Jest założycielem oraz członkiem Fundacji Międzynarodowego Konkursu Dyrygentów im. Grzegorza Fitelberga w Katowicach, członkiem Rady Fundacji Pomnik-Hospicjum Miastu Oświęcim, członkiem Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, członkiem Stowarzyszenia Środowiska Żołnierzy Armii Krajowej „Żywiciel”.

W 2001 roku został awansowany do stopnia majora w stanie spoczynku. W uznaniu zasług dla rozwoju i działalności polskiej chirurgii profesor Zygmunt Górka otrzymał na 59. Zjeździe Towarzystwa Chirurgów Polskich

w Bydgoszczy w 1999 roku Dyplom Honorowego Członka Towarzystwa Chirurgów Polskich.

Został odznaczony: Krzyżem Armii Krajowej, Krzyżem Partyzanckim, Warszawskim Krzyżem Powstańczym, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Komandorskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Odznaką za Wzorową Pracę w Służbie Zdrowia, Złotą Odznaką Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego. Otrzymał patent Weterana Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny.

Profesor Zygmunt Górka jest żonaty od 1951 roku z Heleną Chruściel. Ma syna Jacka (urodzonego w 1955 roku). Przeszedł na emeryturę 30 września 1997 roku, nadal jednak udziela się zawodowo oraz bierze udział w działalności naukowej i akademickiej.

*W 60-lecie pracy zawodowej
wyraży szacunku
składa Redakcja*